

MYKOLAS ROMERIS UNIVERSITY

Gintarė Šatienė

The influence of social and legal definition of corruption on the changes of conception of investigation methodologies of corruption – related crimes

Summary of Doctoral Dissertation

Social Sciences, Law (01S)

Vilnius, 2008

The Doctoral Dissertation was written during the period of 2003 – 2008 at Mykolas Romeris University.

Scientific Supervisors:

assoc. prof. dr. Ryšardas Burda (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S) (2003-2007)

prof. dr. Vidmantas Egidijus Kurapka (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S) (2008)

The Doctoral Dissertation is defended at the Law Research Council of Mykolas Romeris University:

Chairman:

assoc. prof. dr. Petras Ancelis (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

Members:

prof. habil. dr. Zdzisław Kegel (Wrocław University (Republic of Poland), Social Sciences, Law – 01 S)

prof. dr. Vidmantas Egidijus Kurapka (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

assoc. prof. dr. Jonas Prapiestis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S)

assoc. prof. dr. Eduardas Vaitkevičius ((Mykolas Romeris University, Physical Sciences, Chemistry – 03 P)

Opponents:

prof. habil. dr. Maciej Szostak (Wrocław University (Republic of Poland), Social Sciences, Law – 01 S)

assoc. prof. dr. Eglė Kažemikaitienė (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S)

The public defence of the Doctoral Dissertation will take place at the Law Research Council at Mykolas Romeris University on the 21st January of 2009, at 3:00 PMI in the Conference Hall (Room I-414).

Address: Ateities str. 20, LT-08303 Vilnius, Lithuania.

The summary of Doctoral Dissertation was sent out on the 19th of December 2008.

The Doctoral Dissertation is available at the library of Mykolas Romeris University (Ateities str. 20, Vilnius, Lithuania) and Martynas Mazvydas National Library of Lithuania (Gedimino av. 51, Vilnius, Lithuania)

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

Gintarė Šatienė

**KORUPCIJOS SOCIALINĖS IR TEISINĖS APIBRĖŽTIES ĮTAKA
KORUPCINIŲ VEIKŲ TYRIMO METODIKŲ KONCEPCIJOS
POKYČIAMS**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, teisė (01S)

Vilnius, 2008

Disertacija rengta 2003-2008 metais Mykolo Romerio universitete.

Moksliniai vadovai:

doc. dr. Ryšardas Burda (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)
(2003-2007)

prof. dr. Vidmantas Egidijus Kurapka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai,
teisė – 01 S) (2008)

Disertacija ginama Mykolo Romerio universiteto Teisės mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas:

doc. dr. Petras Ancelis (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Nariai:

prof. habil. dr. Zdzisław Kegel (Vroclavo universitetas (Lenkijos Respublika), socialiniai
mokslai, teisė – 01 S)

prof. dr. Vidmantas Egidijus Kurapka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai,
teisė – 01 S)

doc. dr. Jonas Prapiestis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

doc. dr. Eduardas Vaitkevičius (Mykolo Romerio universitetas, fiziniai mokslai, chemija – 03
P)

Oponentai:

prof. habil. dr. Maciej Szostak (Vroclavo universitetas (Lenkijos Respublika), socialiniai
mokslai, teisė – 01 S)

doc. dr. Eglė Kažemikaitienė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01
S)

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje 2009 m. sausio mėn.
21 d. 15 val. Mykolo Romerio universiteto konferencijų salėje (I-414 aud.).

Adresas: Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2008 m. gruodžio 19 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo (Gedimino pr. 51,
Vilnius, Lietuva) ir Mykolo Romerio universiteto (Ateities g. 20, Vilnius, Lietuva) bibliotekose.

Gintarė Šatienė

The Influence of Social and Legal Definition of Corruption on the Changes of Conception of Investigation Methodologies of Corruption – Related Crimes

Summary

The Relevance of the Topic of the Dissertation Work.

The statistical data allowing stating that the extent of corruption acts is small in Lithuania disagree with the results of the sociology researches according to which there are a lot of facts of corruption in Lithuania¹, what requires the scientific analysis of this phenomenon. The relevance of the topic is grounded by the latency which is characteristic to corruption, dynamics of this phenomenon, the change of the forms, manifestation spheres and the subject, besides, the lack of the adequate and lucid concept of corruption which could be easier applied in the legislation and the practice of the institutions of public administration, and which could be easier perceived by the society and it would be easier to apply properly anti-corruption laws. In respect that when forming the model of the legal system, the most important are the law concepts, the problems of law doctrine, it is emphasized in the dissertation that, first of all, when creating the national base of the anti-corruption laws and determining the corruption acts in the rules of law, we should not restrict ourselves only to the change of legal acts, but it is necessary to find out the principles of people's legal thinking, the value system and the criteria of the society, and only then pass on to the determination of the materialization limits of social phenomena in the rules of law and their implementation. Respectively, it is stated in the introduction of the dissertation that while making the investigation of the corruption – related crimes more effective, a particular attention should be paid to the criminalistics science, because the perception that corruption is a complicated social, economical, political, legal, cultural and ethical problem, which should be solved when orienting towards the experience of national as well as foreign countries and international organizations with corruption, determines the necessity to analyze this phenomenon all-round and first of all define corruption in set terms forming and singling out the main features characteristic to this phenomenon, and only then passing to the possibilities of the legal system when detecting and disclosing criminal acts in the country and carrying out their prevention.

¹ The statistical data received from the following resources: the activity reports of the Special Investigation Service of the Republic of Lithuania. // http://www.stt.lt/?lang=lt&menu_id=3 [Accessed 30 March, 2008]; see also: Corruption Map of Lithuania of 2007. Transparency International Department of Lithuania. // http://www.transparency.lt/new/images/lkz_2007_galutine.pdf [Accessed 11 April, 2008].

Formulation and Exploration of the Problem.

The research problems in the dissertation are described in three levels: theoretical, methodical and applied. The essence of the problems is that when improving the detection and investigation, i.e. the methodical and application levels of corruption problems, first of all it is necessary to solve the theoretical problems of the corruption definition, i.e. to present an adequate and lucid legal definition of the corruption phenomenon. The researches carried out in Lithuania allow stating that it is not possible to put an equal sign among corruption, corruption – related acts and criminal acts against civil service and public interests. Though the legislator of Lithuania tends to formulate the legal definition of corruption following the international standards of corruption definition, however, the legal definition of corruption is not so clear when comparing to other crimes“. The concept of corruption is differently interpreted in different sciences, besides, the term “corruption” is differently perceived in the society as well. The discussed situation blocks the effective work of officers, revealing and investigating the corruption – related crimes. It is highlighted in the dissertation that the obscurity of the legal definition of corruption and the gap between legal and social features of corruption is one of the main problems of corruption investigation and prevention.

Because of the improving means, ways and methods of crime investigation, the methodical recommendations prepared earlier do not meet the modern practical requirements, so it is necessary to prepare new methodical recommendations for crime detection and investigation, based on, first of all, the scientifically grounded conception of their preparation, reconsider and correct the methodical recommendations prepared earlier in series taking into account the modern scientific achievements and the ways, forms and variety of contemporary criminality. Today the officers, investigating corruption – related crimes are using techniques which were prepared 30 – 40 years ago. The officers emphasize that there is no original, modern theoretical (fundamental) scientific methodology of corruption – related crime investigation and even the criminalistics methodology for general questions prepared in Lithuania. Such situation proves that one of the essential problems lies under the creation and implementation of laws and other legal acts regulating the detection and investigation of the corruption phenomenon and the preparation of the investigation methodology conception of the corruption – related crimes.

Research Situation in Lithuania and Abroad.

The dissertation is prepared on the grounds of the works of the Lithuanian and foreign scholars. The questions of the corruption definition from the point of view of sociology in the dissertation work in Lithuania were analyzed by J. Piliponytė; A. Čaikovski analyzed the questions related to corruption in the context of the criminal law, i.e. in the aspect of a subject of the criminal acts against civil service and public interests in the dissertation work. Meanwhile the questions of the comparative analysis of the legal and social corruption definition and the influence of its results

on the investigation methodology of the corruption – related crimes were not studied so far in Lithuania.

On the grounds of the international experience, in 1997 A. Pivoriūnas and D. Jočienė tried to define the conception of corruption, its kinds, the practice of the legal corruption persecution carried out by the countries. Some particular questions related to corruption, its forms of manifestation and prevention in the context of the criminology science were analyzed by V. Justickis, G. Babachinaitė, and A. Raudonienė. A. Dapšys tried to model the draft of the conception of the organized crime and corruption prevention. The connection between corruption and the organized crime and the society intolerance to these acts were analyzed by A. Gutaustas, K. Šimkus, D. Sauliūnas. L. Pakštaitis, I. Gavelytė and E. Lipnickas were interested in their studies in the bribery, as one of the corruption forms, concept and the criminal – legal structure and the problems of this act investigation.

The Lithuanian sociologists have paid lots of attention to the analysis of the corruption phenomenon. We must not pretermite the sociological researches in Lithuania on the topic of corruption which were initiated by “Transparency International” Lithuanian Department (hereinafter – TILD) and STT including the municipalities, the academic community and the companies of the public opinion research. A. Dobryninas together with V. Skapcevičius analyzed the changes of the crime-origin situation in Lithuania. R. Ališauskienė, V. Gaidys, D. Tureikytė and L. Žilinskienė analyzed the general opinion of the society on corruption, also went deep into separate topics of corruption.

In the ethical aspect corruption as the ethical problem in Lithuania was mostly analyzed by J. Palidaukaitė. Besides, the dissertation work was grounded and on the general etiquette basics which were studied by Vasiljevienė N. et al., on the grounds of which the features of corruption as the unethical behavior were modeled.

For the psychological analysis in Lithuania there is a lack of scientific researches. In this dissertation work, while analyzing the psychological features of the corruption definition the authors referred to the academic researches of the professor R. Žukauskienė on the general questions of the asocial behavior and some works of foreign authors among who the following are mentioned: Morgan B., Roster V., Kolbert J., Waite D., Allen D., Antoci A., Sacco P. L., Gerxhani K., Aldrich D., Kage R. Et al. On the grounds of the mentioned scholars’ researches the psychological corruption definition was constructed in the dissertation research.

There is the lack of information in Lithuania about the corruption definition economically, as these questions were analyzed in more detail only by Gavelis V. and Gavelytė I. On the basis of the researches of these scholars it is strived to single out the corruption features of an economic nature in this dissertation research.

The problem of corruption in foreign countries is analyzed in detail by these foreign authors: Andvig J. Chr., Fjeldstad O.H., Anechiarico F. and Jacobs J., Azfar O., Banfield E., Gardiner J., Eigen P., Heidenheimer A. and Johnston M., Karklins R., Le Billon Ph., Malec K., Paatii Oforu-Amaach W., Raj Sopromanien and Kishor Uprety, Pope J., Rogow A. and Lasswell H., Rose-Ackerman S., Rosoff St. M. and Pontell H. N. and Tillman R. H., Stansbury N., Caiden G. and Caiden N. et al. The carried out researches by these foreign scholars, the stated theoretical propositions, formulated conclusions and the presented recommendations allow to ground some important propositions of the corruption definition in this dissertation research, motivate and reason the drawn conclusions and formulate the appropriate applicable recommendations.

When grounding the influence of the corruption definition on the changes of the criminalistics methodology conception and the investigation methodology of the corruption – related crimes, it is referred to the researches carried out by the Lithuanian and foreign scholars in the correspondent aspects of the criminalistics science. For example, it is referred to the research data and conclusions of Kurapka V.E. and Malevski H., Dulov A.V., Vozgrin I.A., Lavrov V.P., Belkin R.S., Filipov A.G. and other scholars on the role of the criminalistics science in the sphere of criminality control and prevention, while determining the significance and the role of the criminalistics science for the perception, investigation and prophylaxis of corruption as the phenomenon endangering the state security, and the corruption – related crimes. On the ground of Kuklianskis S., Burda R., Matulienė S., Novikovienė L., Lipnickas E. et al., also the researches of the Russian scholars, and namely: Jablovkov N.P., Dulov A.V., Kornouchov V.I., Iščenko E.P., Obrazcov V.A., Sucharev A.J., Zorin G.A., Averjanova T.V., et al., devoted to the general theoretical aspects of the criminalistics science conception, purpose and the criminalistics methodology and the aspects of different structural parts of the criminalistics methodology, the investigation methodology conception of the corruption – related crimes was analyzed in the dissertation research, the investigation methodologies of separate crime types are compared, their peculiarities are singled out while studying *sensu stricto* and *sensu largo* corruption – related crimes, the application possibilities of the corruption definition in the aspects of different sciences were constructively evaluated foreseeing the possible changes of the criminalistics methodology conception, also when preparing and improving the investigation methodologies of the corruption – related crimes.

The Scientific Novelty and Originality of the Research.

This dissertation work is the first attempt in Lithuania to analyze in complex the corruption definition in social and legal aspects, perform the comparative analysis and evaluate the social efficiency of the legal corruption definition in both the formal and content aspects. In the dissertation research, when striving to ground the result importance of the carried out theoretical researches to practice, using the original instrument the criminal cases and the pretrial investigation

material of the corruption – related crimes are analyzed. Seeking to evaluate the social efficiency of the rules of law, defining corruption and regulating the detection, investigation and prophylaxis of the corruption – related crimes, the experts, i.e. the officers investigating the corruption – related crimes, as well as the scholars, are interviewed.

Thanks to the researches carried out in the dissertation a new and clear corruption definition is formulated and presented, also an original conception of the corruption – related crimes is offered.

The doctoral candidate analyzed the questions related to the corruption definition in this dissertation taking into account the latest achievements of criminalistics and other sciences when evaluating the changes of the legal base, practice and its needs in Lithuania. The variety of corruption concepts, their peculiarities in the contexts of other sciences are revealed in the work, the main features of corruption characteristic to different corruption definitions are systematized and singled out. Except for the mentioned features, they are compared to the characteristic features of the corruption – related crimes provided in the Criminal Code of the republic of Lithuania (hereinafter - LR CC), and in this way it is determined which of the mentioned acts and when could be named as corruption and which of them – not. The influence of the general specific features to corruption conception is analyzed and evaluated while revealing and choosing the corruption – related crimes, preparing and improving the investigation methodologies of these acts, the theoretical and practical problems related to this are analyzed.

The Subject of the Research.

The subject of the dissertation work is the social and legal corruption definition and its influence on the changes of the criminalistics methodology conception, preparation of the investigation methodologies of the corruption – related crimes, their tendencies and perspectives.

The Hypothesis of the Research.

The imperfection of the legal base, the inability of the legislator to react quickly to the need of new law acts which could correspond to the rapid development of the society and equalize the social and legal corruption definition, the variety of the corruption conceptions negatively influences the absence of the clear features grounding the fact of corruption and the efficiency of the investigation and prophylaxis of the corruption – related crimes. The named reasons allow stating that the rules of law regulating the questions related to corruption are socially inefficient at both the legislation and law application levels. That increases the latency of corruption in Lithuania and diminishes the possibilities of the law and order and justice institutions in the combating corruption.

The Aim of the Research.

The aim of the dissertation research is to analyze the social and legal corruption definition while evaluating the social efficiency of the legal corruption definition and analyze the influence of

these definitions on the changes of the investigation methodology conception of the corruption – related crimes.

The Objectives of the Research.

The aim is achieved while solving the following objectives:

1. To analyze and systematize the features of the social and legal corruption definition.
2. To determine and single out general specific features to different interpretations of corruption.
3. To evaluate the social efficiency of the legal corruption definition at the levels of legislation and law application.
4. To evaluate the corruption definition application possibilities in the aspects of different sciences when improving the criminalistics methodology conception while preparing the investigation methodologies of the corruption – related crimes and choosing the investigation methodology of the corruption – related crimes.
5. To single out the possible changes of the conception, classification and structure of investigation methodologies of the corruption – related crimes taking into account the general specific features to different corruption interpretations.
6. To formulate and present a single corruption definition based on the social and legal features and usable when handling the corruption legal regulation problems.

The Methodology of the Research.

To achieve the aim of the dissertation research, analyze the research subject and prove the defensive statements both the theoretical and empirical methods of the scientific research are used.

The following theoretical research methods are used in the dissertation research: the systemic analysis, comparison, operationalization, deduction, induction and modeling. The following empirical research methods are used in the dissertation research: the analysis of the work practice of the law and order institutions, based on the analysis of the documents content, the mathematical statistics analysis and the interview of experts.

The design of the dissertation research is described by three stages of the dissertation research and their coincidence with the efficiency levels of the legal corruption definition:

- 1) with the help of the systemic analysis, operationalization, deduction and modeling methods, the social and legal corruption definitions are analyzed by singling out their specific features;
- 2) having purified the features in different contexts, on the grounds of comparison, induction and modeling methods, the matrix of the legal and social

features was formed, in such way revealing the relation of the social and legal corruption definition and distinguishing three groups of the corruption features: 1) the features of the social corruption definition corresponding the legal corruption definition; 2) the features of the legal corruption definition contradicting the social corruption definition; 3) the features of the legal and social corruption definition, the interrelation of which is complicated to evaluate without the additional scientific researches;

3) with reference to the analysis of the work practice of the law and order institutions, based on the analysis of the documents content, the mathematical statistics analysis, the interview and modeling methods, the influence of the features of the legal corruption definition, corresponding the social corruption definition, on the formation of the investigation methodologies of the corruption – related crimes, their tendencies and development.

The complex application of all the named methodical instruments in the dissertation research had a great influence on the formulation, particularity and reliability of the generalizations and conclusions received during the research and the validity and applicability of recommendations.

The dissertation research design and the selection of the research conception in the dissertation are based on the general fundamentals of the law theory, explaining the conception and significance of the law social efficiency.

The Practical Significance of the Dissertation.

Following the relation analysis of the social and legal corruption definition, the influence of corruption definition was grounded in the dissertation research while revealing the corruption – related crimes in Lithuania by choosing the methodology of the corruption acts investigation and creating the methodology conception of the corruption – related crimes investigation, foreseeing the possible investigation methodology tendencies of the corruption – related crimes and evaluating their influence on the criminalistics methodology conception in general.

The methodological recommendations prepared on the ground of the aspects of the features expression of the social and legal corruption definition analyzed in the dissertation and their influence on the investigation methodology tendencies of the corruption – related crimes are presented and which are meant for the fixation of a single corruption concept, efficiency of the detection of the corruption – related crimes and pretrial investigation and prophylaxis, the preparation of the investigation methodologies of the corruption – related crimes, determination of the place of these methodologies in the system of the criminalistics methodology and the perspectives of their improvement.

The Structure and Volume of the Dissertation Work.

The dissertation work consists of the introduction, the review on researches, the methodology of the scientific research, three descriptive – research parts, the conclusions, and recommendations. The references, the list of the scientific publications on the topic of dissertation by the doctoral candidate and annexes follow them.

The dissertation descriptive – research part consists of three parts: the first – “Social Definition of Corruption”, the second – “Legal Definition of Corruption”, the third – „The Interaction of the Corruption Definition and the Criminalistics Methodology: the Modern Interpretation of Theoretical and Practical problems”.

The first descriptive – research part of the dissertation contains the social corruption definition analysis singling out the sociological, ethical, economical, psychological and administrative (political) features of corruption. The main objective of this descriptive – research part is to analyze various corruption descriptions presented by different sciences before determining the limits of the corruption punishability, and, on the grounds of the methods of the scientific research, single out the features, characteristic to corruption as the phenomenon which are named in all (or at least the vast majority) the descriptions presented for the corruption phenomenon. The first part of the dissertation consists of five sections: the first – “the Corruption Definition in the Context of Sociology”, the second – “Features of Corruption as Ethical Problem”, the third – „Economical Features of Corruption”, the fourth – Psychological Features of Corruption”, and the fifth – “Description of Corruption in the Context of Public Administration and Politics”.

The necessity of the second descriptive – research part of the dissertation work is grounded on the fact that the efficiency of the rules of law, defining corruption and regulating the prevention, detection and investigation of this phenomenon, is named by the relation to the legal regulation aims of the corruption phenomenon and its real results. So, having analyzed the social corruption definition as the impact of the legal regulation results on the society, it is necessary to analyze the legal corruption definition, i.e. the corruption concept, provided in the rules of law and the conceptions of the jurisprudence, analyzing corruption. Accordingly, the second part of this work is devoted to the legal corruption definition, separately analyzing the conception of this phenomenon in the contexts of criminology, criminal law and criminalistics sciences. The second descriptive – research part of the dissertation work is closed by the analysis of the relation of the social and legal definition. The second part of the dissertation consists of four sections: the first – “Criminological Definition of Corruption”, the second – “Criminal Legal Definition of Corruption”, the third – “Criminalistics Features of Corruption Definition”, and the fourth – “Relation of Social and Legal Corruption Definition: Evaluation of Legal Corruption Definition in the Level of Social Efficiency Legislation”. In the second descriptive – research part of the dissertation work the new qualitative approach allowed the doctoral candidate not only purifying general, i.e. the specific features to the social an legal

definitions, but also evaluating the topicalities of the social efficiency of the legal corruption definition at the level of legislation.

The third descriptive – research part is devoted to the interaction of the corruption definition and the investigation methodology conception of the corruption acts. In this part, on the grounds of the social and legal features of corruption, their interplay differences and affinities, the changes of the investigation methodology conception of the corruption acts are analyzed and modeled, separately examining the aspects of every structural part of the criminalistics methodology. Accordingly, the third part of the dissertation consists of two sections: the first – “the Influence of Corruption Definition on the Changes of Criminalistics Methodology Conception” and the second – “the Influence of Corruption Definition on the Structure of Criminalistics Methodology”. The objective of this descriptive – research part of the dissertation work is the revelation of the relation between the corruption definition and the criminalistics methodology, which will help to evaluate the social (purposeful) efficiency of the legal corruption definition, because the real degree of the human rights, the environmental safety and the social stability (consequences), which is determined by the whole system of the legal effect means on the human behavior, including criminalistics. Taking into account that the named three bribery crimes are only one of the criminal acts against the civil service and the public interests, and the later are only the one of the corruption – related crimes, considered as the functional corruption interpretation, the basics of the investigation methodology conception of corruption (looking in the aspect of its functional interpretation) are formulated in this (the third) section of the dissertation research, taking into account the peculiarities of the corruption definition and evaluating the changes of the criminalistics methodology conception, influenced by the legal and social corruption definitions.

The Review of the Research Results.

While analyzing the social researches, reflecting the perception of the corruption phenomenon in the society and showing the society position for corruption, evaluating its degree of relevance in comparison with other significant problems for the society, evaluating the attitude of the society towards corruption and the perception of this phenomenon, denoting how people qualify the corruption behavior, in a way forms the standards of the relevant tolerated behavior in the society, it is arrived at a conclusion, that it is necessary to take into account the received results of the sociology researches in the rules of law when defining the crimes considered as corruption. While analyzing the influence of the sociology science on the modeling of the corruption concept and the deeper cognition of this phenomenon, it is arrived at a conclusion that in this sphere it is possible to ground not only on the sociological research methods, reflecting the human attitude and reaction towards the processes happening in the society and the country, but the positions of the sociology scientists, who analyze the corruption problem in the point of sociology, which having generalized is possible to state that the

vast majority of the scientists in this sphere approaches corruption, not dividing it according to its manifestation spheres, through the prism of the culture traditions and value differences. The analysis of the sociological corruption definition and its specific features presented in the dissertation shows that the concept of corruption in sociology is polysemous and covers a wide spectrum of particular crimes and features. The sociological corruption researches allow stating that it is impossible to record and solidify the final list of the corruption – related crimes in the rules of law; however, it is necessary to classify the informal relations as the corruption crimes.

While analyzing conception of corruption as the ethical problem and its specific features, the conclusion was drawn that corruption in the context of the ethics science consists of the group of not the alternative, but compound actions. When evaluating the list of the activity principles of the public officials and their contents, the conclusion was drawn in the dissertation that in the way of the compound (not alternative) list it is strived to combine the legal and ethical aspects of the corruption definition. It should be noted that the drawback of the description of corruption in the context of the ethics science (based on the moral principles) is the empirically not defined and indefinable norms, standards and criteria, which can identify the behavior as the corruption – related, however, on the other hand, the ethical corruption explanation conception distinguishes for the briefness sacrificing the clearness, and because of that not telling directly what, how and why the behavior is aberrant and from what standards.

On the grounds of the economic theory principles of the crime and punishment while analyzing the corruption relations, it is stated that corruption is the economic transaction, when the misuse of power of people working in the private and public sector takes the concrete economical form. While analyzing the nonfiction on the topic of corruption as the economical problem, the features of corruption as the transaction are singled out and the conclusion is drawn that the economists relate the corruption phenomenon to making profit, also to the misbalance between the supply of goods or services and demand, when it is strived to protect one selves interests.

While analyzing the possibilities of the psychological elements of the corruption description in the dissertation, it is supposed that the corruption activity, directed against other people, by which the social norms are broken, could be named as the asocial behavior. It is arrived at a conclusion that the psychological corruption aspects are usually related to the ethical (moral) aspects, and corruption in the context of the psychology science is purposefully perceived as the deviation behavior (human actions and their system), which contradicts the law and moral norms, generally received in the society. For this question, while analyzing L. Kohlberg's development stages of the moral behavior and evaluating the criteria of corruption manifestation in the society (the corruption definition in the aspects of sociology, ethics, economics, etc.), discussed in the dissertation research, the doctoral candidate comes to the conclusion that the naïve hedonistic orientation, which is

evidenced at the pre-conventional morality level, is characteristic to the corrupt society in this context. The doctoral candidate during the analysis substantiates her idea, that the evaluation possibilities of the corruption behavior according to the trends of the psychological research while exploring the present situation and foreseeing the proper means of prevention, choosing the scope of their implementation, revealing and clarifying the possibilities of the corruption manifestation, and maybe, even lowering the latency level of the corruption phenomenon.

While analyzing the specific features to corruption definition in the political aspect, also the manifestation forms of the political and administrative corruption, distinguishing corruption in the legislation, as one of the types of corruption, which is often confused with the valid lobbyist activity in Lithuania, ten specific and essential features of corruption as the problem of public politics and the public administration, are singled out in the dissertation. While generalizing different political and administrative corruption concepts, the groups of phenomena, influencing the extent and level of the political favoritism and corruption, are singled out and the conclusion is drawn that the manifestation of these phenomena is determined not only by the legal presumptions, such as the lacunas of the legal regulation, collisions and so on, but also the public morality, culture, the attitude to the general human values and so on.

After having performed the analysis of the corruption criminological definition, the conclusion is drawn that the corruption phenomenon in the context of the criminology science should be perceived as the regular, repetitive, integral criminal process, which is performed by the individual, maintaining the official relations with the state machinery, the private business subject, elective body, the audience of mass media (readers, audience) and which is evidenced by the misuse of one's power and the trust when seeking for the personal benefit, and which should be perceived in wider terms, i.e. not only as the material, but the other as well, for example as the prestige, career possibility or the retaliatory favor.

After carrying out the analysis of the international legal acts provisions in the sphere of the corruption – related crimes criminalization, it is established that the international community agrees on that in the spheres of corruption prevention and combating corruption it is necessary to project the punitive responsibility for the passive and active corruption; besides, the international community, by demanding to criminalize the corruption – related crimes in the private sector, mainly acknowledges the modern corruption definition, besides, the international community singles out a pretty new corruption – related crime – the “trade by impact” in both the passive and active forms.

In respect that the legal regulation sphere of corruption is broad-based, in the dissertation only the corruption criminalization extent, fixed by the legislator is emphasized. The conclusion is drawn that in nonfiction the predominant corruption definition is mostly used in the practical activity of

the law and order institutions when presenting the list of criminal acts. When analyzing the functional corruption interpretation according to what extent it is provided in the national legal acts of Lithuania, the doctoral candidate notices two groups: *sensu stricto* and *sensu largo* of corruption – related crimes. It is determined that corruption *sensu stricto* covers the functional corruption interpretation in a narrow sense, i.e. ascribing bribery (LR CC Article 225), bribery of intermediate (LR CC Article 226) and the bribe (LR CC Article 227) to corruption, and it is characteristic to these activities that all the present features of the crime structure in these crimes show that the corruption – related crime was performed, i.e. all the features characteristic to corruption are specific to these crimes in general. Meanwhile, corruption *sensu largo* includes the functional corruption interpretation in a wide sense, i.e. extending the limits of corruption and ascribing other criminal acts to corruption if alongside the features, characteristic to particular crimes, two additional features show up together, indicating possible corruption relations. While generalizing the criminal legal corruption definition, the conclusion was drawn in the dissertation, that the legal corruption definition is modeled in the context of the functional interpretation of this phenomenon.

In opinion of the doctoral candidate, association of the corruption criminalistics concept with the corruption – related crimes is grounded only when analyzing the features of this phenomenon in the context of criminalistics. Meanwhile, when explaining the peculiarities of the corruption investigation methodology, it is necessary to return to the variety of the corruption definitions analyzed in the dissertation research in the aspect of different sciences, because the analysis of the corruption detection, investigation and especially prevention of the conceptual problems and the improvement and implementation of their methods, means and recommendations to the practical activity of institutions, requires the analysis of the society and its environment.

While analyzing corruption in the context of the criminalistics science the tactic and technical ways and means of the detection of the corruption – related crimes, their clarification and prevention methods preparation, the selection, investigation and usage of these crimes traces and other evidentiary material of corruption, but not as the social phenomenon are emphasized. Respectively, during the analysis, we have reached the conclusion that corruption in a criminalistics sense should be perceived as the group of corruption – related crimes, committed in the civil service, the sector of public administration and while rendering public services, which are united by common ways of criminal act performance, the mechanism of traces formation, the community of investigation of these criminal acts and the criminal pursuit of benefit for oneself and others. Seeing that, in our opinion, the criminalistics science cannot analyze corruption as the social all-embracing phenomenon. It is necessary to divide corruption into separate corruption – related crimes (or their groups) and analyze the investigation methodologies of the particular criminal acts (or their groups). In the opinion of the doctoral candidate, only corruption prophylaxis aspects, covering the ways and

means to diminish corruption as the social phenomenon, could be analyzed in the context of the criminalistics science.

While comparing the social and legal definitions of corruption and evaluating the social efficiency of the corruption legal definition in the level of legislation, it is emphasized, that it is necessary to define the limits of the criminal corruption, fixating them in legal acts, because the legal acts today valid in Lithuania do not provide clear criteria of the activity, considered as corruption. Having systematized the peculiarities of the features of the social and legal definition and the description of the corruption phenomenon in the aspects of different sciences, the conclusion can be drawn that the corruption as the pluralism of social, ethical, public administration, political, economical, psychological and legal problems concepts, show the necessity and importance of a common definition of this phenomenon. Together, the relativity and variability of the corruption definition show up. Consequently, the analysis of corruption as the phenomenon is related to the search of the universal definition, not following only one or some aspects of sciences, but covering the context of corruption as the complex problem. This search also reflects the importance of the theoretical corruption conception component and a close contact among the action (or their group) definition, its investigation and the explanation of the reasons and conditions influencing it. While implementing the set objectives in the dissertation research, it is searched for the inter-contact and disjuncture of the social and legal corruption definitions. This is done while uniting the features of the social and legal corruption definition and forming their matrix, in which both the features match and the essential differences are reflected. Having analyzed the social efficiency of the legal corruption definition, the conclusions are drawn that the legal corruption definitions, when comparing them to the social definitions, are fairly stable and objective and because of that are often popular among politicians, meanwhile the legal reductionism simplifies the standard aspects. In the opinion of the doctoral candidate, the legal corruption definitions convey the real system of tangible values, which *a priori* could be considered as the expression of a particular period society manners, ethical, moral, cultural, political and economical structure. However, we must not forget that when the structure of the society changes, its expression – the system of tangible values should also change, according to which a particular case could be named corruption in the legal sense. In the opinion of the author, it is necessary to explore and evaluate the social efficiency of different social phenomena constantly and especially the negative ones for the society, hence in respect of corruption. Besides, the conclusion is drawn that the inadequacy of the legal corruption definition to the social corruption definition, formed by the value system of the society is the obstacle of the effective combat against this phenomenon.

While structuring the concept of corruption investigation methodology, the drawn conclusion that the term “corruption” in the context of criminal law and the criminalistics science is perceived

in the aspect of the functional interpretation of this phenomenon, is taken into account. In respect of the triality of the criminalistics methodology subject, the change possibilities of the investigation methodology conceptions of corruption – related crimes while designing it in all three directions: 1) prepare the investigation methodologies of corruption – related crimes taking into account the variety of these crimes, their division into *sensu stricto* and *sensu largo*; 2) prepare the investigation methodologies of corruption – related crimes taking into account the information about the corruption – related crimes, presented by the social corruption definition; 3) prepare the investigation methodologies of corruption – related crimes taking into account the peculiarities of criminal acts detection, investigation and prevention. While preparing the recommendations of the corruption – related acts investigation by the criminalistics scientists, it is purposeful to foresee two conceptual methodologies of corruption investigation, i.e.: 1) the investigation methodology of criminal acts which are always considered corruption; 2) the investigation methodology of criminal acts, which only in some cases, i.e. when proving two more addition features, i.e., the first, the crime is committed in the sector of public administration or while rendering public services seeking the personal or benefit for other people, and the second, when it is strived or demanded for the bribe, graft or to cover or mask the bribery or bribe by committing these crimes.

During the analysis the presumption is made that the legal foundation of the corruption investigation methodology preparation is, first of all, the criminal – legal corruption definition. The legal corruption definition, analyzed in the dissertation, has a great influence on the formation tendencies of other theoretical basics of corruption investigation methodology conception. The ground of this influence is the distribution of the functional corruption interpretation into two groups according to what extent it is provided in the national legal acts of Lithuania.

Having carried out the analysis of nonfiction and the practice of the law and order institutions, the conclusion is drawn that not only the inaccurate *sensu largo* definition of corruption – related acts, but also the lack of methodologies of their detection and investigation obstruct the officers of law and order institutions to implement properly their functions. The attention is paid that the position of the investigation methodologies of the corruption – related crimes in the criminalistics methodology is not clear and indefinite. It is emphasized that the corruption definition influences not only the investigation methodologies of the criminal acts against the civil service and public interests, but also the investigation methodologies of other crimes.

While analyzing the expression of the corruption definition features of corruption – related crimes in the criminalistics characteristics (the criminalistics structure of the criminal acts), it is highlighted that today the determination of the corruption – related crimes features is a sore practical problem, so a thorough model of the criminalistics characteristics features of corruption – related crimes is essential, on the grounds of which it would be possible not only to detect particular

cases of corruption, but also purposefully plan and organize the further investigation of the corruption – related crimes. It is emphasized that having not included the social features characteristic to corruption into the criminalistics characteristic model of the corruption – related crimes, the possibilities of the corruption – related crimes detection would be limited. Besides, on the grounds of the specific social, economical, psychological, ethical, administration and political features of corruption as phenomenon, included into criminalistics characteristic of the corruption – related crimes, it is possible to expect detecting the fact of corruption more successfully, determining the structure of the corruption – related crimes and transforming it into the practical plane of this activity research, conceding this activity the legal qualification.

While analyzing the significance of the corruption definition by detecting the corruption – related crimes and planning their investigation, it is stated that while modeling the methodological foundations of the detection and investigation planning of the corruption – related crimes it is necessary to take into account the social corruption definition, because only thanks to the corruption features, singled out by it, it is possible to detect the corruption activity and choose the proper and effective investigation directions of such crimes. It is suggested to pay attention to the appropriate peculiarities of corruption definition and the sociological, economical and administrative – political aspects. It is supposed that economical features of the corruption definition allow detecting the motives of the corruption – related crimes, i.e. the arguments, “movers”, encouraging people to choose the corrupt behavior. It is accented that the information about the administrative – political features of the corruption definition allow not only describing the correspondent type of corruption – administrative or political corruption, but also paying more attention while searching the corruption manifestations in the correspondent spheres of public administration and political life. Same as the criminalistics characteristic of the corruption – related crimes, the investigation planning of corruption cases must be analyzed having in mind the corruption division into the corruption *sensu stricto* and corruption *sensu largo*. Accordingly, while planning the investigation of the corruption – related crimes, first of all, it must be taken into consideration whether it is corruption *sensu stricto* or corruption *sensu largo*.

While analyzing the significance of the corruption definition when organizing the criminalistics prophylaxis of the corruption – related crimes, it is emphasized that the legal corruption definition would realize its social efficiency and purpose only when thanks to it is possible to foresee, organize and carry out the efficient corruption prophylaxis. It is stated that on the grounds of the sociological features of the corruption definition, it is possible to get enough information about the corruption – related crimes afoot. With reference to the ethical, psychological, administrative – political and psychological features of the corruption definition, it is possible to see the reasons and conditions for corruption, helping to commit the corruption – related

crimes. It is noted that the criminalistics prophylaxis is oriented to the level and extent decrease of corruption as the phenomenon. The list of measures of a corruption prophylaxis nature, divided according to the social corruption definition, formed by the doctoral candidate is presented.

Conclusions and Recommendations.

1. The common social corruption definition, including the society attitudes, the scale of values, moral and ethical aspects, the psychological state of the individual, the economical market balance, problem aspects of management, has a great influence on the social efficiency of the rules of law, defining the corruption – related crimes and regulating the corruption prevention.

2. The legal corruption definition allows distinguishing three directions for perceiving corruption: 1) corruption as the social complex problem; such perceiving corruption is characteristic to the criminalistics science and is close to the social corruption definition; 2) the functional interpretation of corruption, i.e. ascribing the corruption – related crimes, provided in LR CC to corruption; such perceiving corruption is characteristic to the criminal law; 3) the mixed corruption interpretation, perceiving corruption in two ways: 1) as the corruption – related crimes (solitary, separate criminal acts), provided in LR CC; 2) as the system of the criminal acts (a group of criminal acts, the aim of which is to seek for the personal benefit by using one's power); such perceiving corruption is characteristic to the criminalistics.

3. With reference to the carried out research, it is possible to state that there is an obvious difference between how corruption is defined in legal documents and how society perceives corruption and what the impact of corruption on it is. Seeing that, the corruption concept should not be mixed with the corruption – related crimes. Correspondingly, it is purposeful to use the corruption term in the contexts of sociology, ethics, economics, public administration, psychology and criminology, the term of the corruption – related crimes should be used in the context of the criminal law and in the context of the criminalistics science, depending on the type, complexity and organization, whether the term of the corruption – related crimes (when solitary criminal acts are present) or corruption (when the group of criminal acts with the links, common aims of a corruption nature, motives and so on among them) should be used.

4. For the criminalistics scientists while preparing the investigation recommendations of the corruption – related crimes, it is purposeful to project two conceptual methodologies of corruption investigation, i.e.: 1) the investigation methodology of criminal acts which are always considered corruption; 2) the investigation methodology of criminal acts, which only in some cases, i.e. when

proving two more addition features (i.e., 1) the crime is committed in the sector of public administration or while rendering public services seeking the personal or benefit for other people and 2) when it is strived or demanded for the bribe, graft or to cover or mask the bribery or bribe by committing these crimes).

5. While preparing both singled out criminalistics methodologies, it is purposeful to consider the following tendencies of their improvement: 1) the development of separate investigation methodologies of the corruption – related crimes; 2) the development of complex (corruption) investigation methodologies of the corruption – related crimes. While preparing both the separate corruption – related crimes and the corruption complex investigation methodology, it is important not to forget the national and transnational aspects.

6. With reference to the legal corruption definition, it is promising to create not only the investigation methodologies of the criminal acts against the civil service and the public interests, but also review the investigation methodologies of these criminal acts (according to the object of encroachment). While preparing or correcting the investigation methodologies of the appropriate criminal acts, it is necessary to consider the features distinguished by the social corruption definition, which would allow determine more effectively if the committed crime is of a corruption nature or not.

7. It is recommended to the legislator to distinguish the concepts of corruption and the corruption – related crimes and legitimate the common concept of corruption in all legal acts defining it as follows: *“corruption is the system of the corruption – related crimes and the conditions and circumstances forming the sympathetic environment”*. The corruption – related crime is suggested to be defined as: *“the criminal act, opposing to the generally received society law and morals norms, conditioned by the behavior principles and the devaluation of general value significance, ignoring the public interests and dangerous to the society, which is evidenced by the usage of one’s power (social – legal status) and the seeking of the private welfare or status (on the selfish motives), and which is influenced by a small risk of crime detection and disclosure and the need of a person to receive some service or tangibles from another person”*.

8. It is suggested to the legislator to legitimate a separate section in LR CC, including the corruption – related crimes and naming it as follows: „Corruption – related crimes and misdemeanors”. In this section it is suggested to provide only *sensu stricto* corruption – related crimes, bribery, the bribery of intermediate and the bribe.

9. Seeking to demarcate the separate solitary corruption – related crimes from corruption as the complex phenomenon, it is necessary to prepare the criminalistics corruption characteristic model, which, save and except the legal features, would include the social corruption features as well. The doctoral candidate suggests, first of all, include the features, which would allow answering the questions: whether the activity manifests the pursuit of the personal benefit ignoring the public interests, by what – formal or informal corruption – related relations the behavior is evidenced. It is suggested to use the representative model of the criminalistics corruption characteristic, formed by the doctoral candidate and presented in the dissertation research.

The Approval of the Dissertation Research Results. The intermediate results of the dissertation research are presented in the international scientific – practical conferences:

1. „*Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*“, in 2005 and 2007 in Vilnius;
2. “*Negotiating Futures – States, Societies and the World*”, in 2004, in Riga (the Republic of Latvia);
3. *The conference of sociology graduates and young scientists*, in 2007, in Kaunas;
4. „*Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*“, in 2007, in Šiauliai.

The research results were presented in two scholarly internships:

1. On the 4 – 7 of April, 2005 at Roskilde University (Denmark) the lecture of 8 academic hours was delivered on „The problem of perceiving corruption in Lithuania and European Union ” („Korupcijos sampratos problemos Lietuvoje ir Europos sąjungoje“);
2. On the 2 – 6 of May, 2005 at Nyregihaza University (Hungary) the lecture of 8 academic hours was delivered on „The forms of corruption’s manifestation in Lithuania” („Korupcijos pasireiškimo formos Lietuvoje“).

The research results are published in six scientific publications.

The dissertation work is under consideration at the Department of Criminalistics of the Faculty of Law of Mykolas Romeris University.

ACADEMIC PUBLICATIONS

1. ŠATIENĖ G. Funkcinis korupcijos interpretavimas: nusikalstamų veikų, kuriomis dažniausiai pasireiškia korupcija, bendra charakteristika. // *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. ISSN 1648-9098. Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2008, Nr. 1(10), p. 166-175. The journal is registered in the international data base Index Copernicus. <http://www.indexcopernicus.com>
2. ŠATIENĖ G., Toleikienė R. A Connection between Corruption and Unethical Behavior of Public Officials // *Socialiniai tyrimai*. ISSN 1392-3110. - Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2007, Nr. 2 (10). - P. 155-160. The journal is registered in the international data bases SocINDEX with Full Text and CEEOL. CEEOL <http://www.ceeol.com>; SocINDEX with Full Text <http://www.epnet.com/titleLists/si-complete.htm>
3. ŠATIENĖ G. Kriminalistinio korupcijos apibūdinimo ypatumai. // *Jurisprudencija. Mokslo darbai*. Vilnius, Mykolo Romerio universitetas, 2005. Nr. 65(57).

Other academic publications in the field of the Dissertation Work

4. ŠATIENĖ G., Šatas M. Korupcinių veikų kriminalistinės charakteristikos požymių reikšmė ir jų nustatymo galimybės // *Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*. ISBN 978-9955-19-064-6. - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2007. - P. 174-179.
5. ŠATIENĖ G., Smilgienė J., Šerikova A. The singularity of human resources recruitment and selection system in the public sector and the forms of Corruption Manifestation in that process. // *New Dimensions in the Development of Society*. ISBN 9984-784-02-9 - Jelgava, June 16-17, 2005. – P. 5-15.
6. ŠATIENĖ G., Ščigla A. Corruption as a Threat to Functioning of Transparent Political System in Lithuania. // *Negotiating Futures – States, Societies and the World*. ISBN 9984-770-81-8 - Riga, Latvijas Universitate, 2005. – P. 81-88.

Reports in the scientific conferences and seminars:

1. Ernestas Galvanauskas international scientific conference „*Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*“, in 2007, in Šiauliai. The report was “A Connection Between Corruption and Unethical Behaviour of Public Officials“.
2. The international scientific conference „*Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*“, in 2005 and 2007 in Vilnius. The reports were: “Kriminalistinio korupcijos apibūdinimo ypatumai“ and „Korupcinių veikų kriminalistinės charakteristikos požymių reikšmė ir jų nustatymo galimybės“.
3. The international scientific conference „*New Dimensions in the Development of Society*“, in 2005 in Jelgava (the Republic of Latvia). The report was “The singularity of human

resources recruitment and selection system in the public sector and the forms of Corruption Manifestation in that process“.

4. The international scientific conference “*Negotiating Futures – States, Societies and the World*”, in 2004 in Riga (the Republic of Latvia). The report was “Corruption as a Threat to Functioning of Transparent Political System in Lithuania“.

CURRICULUM VITAE

Personal Information:

Gintarė Šatienė, born on the 6th of January, 1980 in Marijampolė.

Education:

1. 2003 - 2008 – Doctoral Studies, the Department of Criminalistics of the Faculty of Law of Mykolas Romeris University.
2. 2000 - 2002 – Master of Law, Law University of Lithuania.
3. 1997 - 2000 – Bachelor of Law, Law University of Lithuania.

Professional Experience:

1. Since October, 2008 – the notary of Šiauliai City Municipality.
2. Since September, 2006 – the lecturer at the Department of Public Administration of the Faculty of Social Sciences of Šiauliai University.
3. From September, 2003 to September, 2006 - the assistant at the Department of Public Administration of the Faculty of Social Sciences of Šiauliai University.
4. From February, 2003 to June, 2005 – the assistant of Panevėžys Institute of Kaunas University of Technology.
5. From April, 2002 to October, 2008 – the assistant of the lawyer.

Gintarė Šatienė

Korupcijos socialinės ir teisinės apibrėžties įtaka korupcinių veikų tyrimo metodikų koncepcijos pokyčiams

Santrauka

Disertacinio darbo temos aktualumas.

Statistiniai duomenys, leidžiantys teigti, kad korupcinių veikų mastas Lietuvoje mažas, prieštarauja sociologinių tyrimų rezultatams, anot kurių, korupcijos faktų Lietuvoje yra labai daug², kas reikalauja šio reiškinio mokslinės analizės. Temos aktualumą grindžia ir korupcijos reiškiniai būdingas latentškumas, šio reiškinio dinamika, formų, pasireiškimo sričių, subjektų, dalyko kaita, be to, tikslios ir aiškios korupcijos sąvokos, kurių būtų lengviau taikyti teisėkūroje, viešojo administravimo institucijų praktikoje, ją geriau suvoktų visuomenė, lengviau būtų deramai taikyti antikorpucinius įstatymus, stoka. Atsižvelgiant į tai, kad formuojant teisinės sistemos modelį, svarbiausios yra teisės sampratos, teisės doktrinos problemos, disertacijoje pabrėžiama, kad, visų pirma, kuriant nacionalinę antikorpucinių įstatymų bazę ir teisės normose apibrėžiant korupcines veikas, negalima apsiriboti vien tik teisės aktų keitimu kitais, o būtina išsiaiškinti žmonių teisinio mąstymo principus, visuomenės vertybių sistemą ir kriterijus, ir tik po to pereiti prie socialinių reiškinų objektyvizacijos ribų nustatymo teisės normose ir jų įgyvendinimo. Atitinkamai disertacijos įvade konstatuojama, kad efektyvinant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimą, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kriminalistikos mokslui, nes suvokimas, jog korupcija yra sudėtinga socialinė, ekonominė, politinė, teisinė, kultūrinė, moralinė problema, kurią reikia spręsti orientuojantis į nacionalinį, taip pat užsienio valstybių, tarptautinių su korupcija veikiančių organizacijų, patyrimą, sąlygoja būtinybę kompleksiskai nagrinėti šį reiškinį ir, visų pirma, konkrečiai apibrėžti korupciją kaip reiškinį suformuojant ir išskiriant pagrindinius šiam reiškiniui būdingus požymius, tik po to pereinant prie teisinės sistemos galimybių atpažįstant ir atskleidžiant korupcines veikas valstybėje bei vykdant jų prevenciją.

Problemos formulavimas ir ištyrimas.

Tiriamoji problematika disertacijoje apibūdinama trimis lygmenimis: teoriniu, metodiniu ir taikomuoju. Problematikos esmė yra ta, jog tobulinant korupcijos atvejų atskleidimą ir tyrimą, t.y. metodinį ir taikomąjį korupcijos problematikos lygmenis, visų pirma, būtina išspręsti korupcijos apibrėžties teorinę problematiką, t.y. pateikti tikslią ir aiškia teisinę korupcijos reiškinio apibrėžtį.

² Statistiniai duomenys paimti iš šaltinių: Lietuvos Respublikos Specialiųjų tyrimų tarnybos veiklos ataskaitos. // Prieiga per internetą: http://www.stt.lt/?lang=lt&menu_id=3 [prisijungimo data: 2008-03-30]; taip pat žr.: Lietuvos korupcijos žemėlapis 2007 m. Transparency International Lietuvos skyrius. // Prieiga per internetą: http://www.transparency.lt/new/images/lkz_2007_galutine.pdf [prisijungimo data: 2008-04-11].

Lietuvoje atlikti tyrimai leidžia teigti, kad tarp korupcijos, korupcinių veikų ir nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams dėti lygybės ženklą negalima. Nors Lietuvos įstatymų leidėjas teisinę korupcijos apibrėžtį linkęs formuluoti atsižvelgiant į tarptautinius korupcijos apibrėžties standartus, tačiau korupcijos teisinė apibrėžtis nėra tokia aiški lyginant su kitais nusikaltimais. Korupcijos samprata skirtingai interpretuojama atskiruose moksluose, be to, terminas „korupcija“ skirtingai suvokiamas ir visuomenėje. Aptarta situacija sudaro kliūtis efektyviam pareigūnų, atskleidžiančių bei tiriančių korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, darbui. Disertacijoje akcentuojama, kad teisinės korupcijos apibrėžties neaiškumas ir teisinių korupcijos požymių atotrūkis nuo socialinių – viena pagrindinių korupcijos tyrimo ir prevencijos problemų.

Tobulėjant nusikaltimų tyrimo veiklos priemonėms, būdams ir metodams, anksčiau parengtos kriminalistinio tyrimo metodinės rekomendacijos nebetenkina šiuolaikinių praktinių poreikių, todėl būtina rengti naujas nusikaltimų išaiškinimo bei tyrimo metodines rekomendacijas, paremtas, visų pirma, mokliškai pagrįsta jų rengimo koncepcija, nuosekliai peržiūrėti ir patikslinti anksčiau parengtas metodines rekomendacijas atsižvelgiant į šiuolaikinius mokslo pasiekimus bei šiuolaikinio nusikalstamumo būdus, formas bei įvairovę. Šiandien pareigūnai, tiriantys korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, naudojami metodikomis, kurios buvo parengtos prieš 30-40 metų. Pareigūnai pabrėžia, kad Lietuvoje nėra parengta originalių, šiuolaikiškų teorinių mokslinių (fundamentalių) darbų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikos ir netgi kriminalistikos metodikos bendrai klausimais. Tokia situacija patvirtina, kad viena esminių problemų slypi įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių korupcijos reiškinio atskleidimą ir prevenciją, kūrime, įgyvendinime bei korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikos koncepcijos parengime.

Tyrimo mokslinis naujumas ir originalumas.

Šis disertacinis darbas – tai pirmasis bandymas Lietuvoje kompleksiskai išnagrinėti korupcijos apibrėžtis socialiniu ir teisiniu aspektais, atlikti jų lyginamąją analizę ir įvertinti teisinės korupcijos apibrėžties socialinį veiksmingumą tiek formaliuoju, tiek turininguoju požiūriais. Disertaciniame tyrime siekiant pagrįsti atliktų teorinių tyrimų rezultatų reikšmę praktikai, naudojant originalų instrumentą išnagrinėtos baudžiamosios bylos ir ikiteisminio tyrimo medžiagos dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. Siekiant įvertinti teisės normų, apibrėžiančių korupciją bei reglamentuojančių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimą, tyrimą bei profilaktiką, socialinį veiksmingumą, atliktas ekspertų, t.y. pareigūnų, tiriančių korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, ir įvairių socialinių mokslų mokslininkų interviu.

Disertacijoje atliktų tyrimų dėka suformuluojamas ir pateikiamas naujas aiškus korupcijos apibrėžimas, taip pat siūloma originali korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos samprata.

Disertantė su korupcijos apibrėžtimi susijusius klausimus šiame disertaciniame darbe nagrinėjo atsižvelgdama į naujausius kriminalistikos ir kitų mokslų pasiekimus, vertinant teisinės bazės pasikeitimus, praktiką bei jos poreikius Lietuvoje. Darbe atskleidžiama korupcijos sampratų įvairovė, jų ypatumai skirtingų mokslų kontekstuose, susistemunami ir išskiriami pagrindiniai korupcijos požymiai, būdingi skirtingiems korupcijos apibrėžimams. Išskyrus minėtus požymius, jie sugretinami su korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms, įtvirtintoms Lietuvos Respublikos Baudžiamajame kodekse (toliau - LR BK), būdingais bruožais, ir taip nustatoma, kurios iš minėtų veikų ir kada gali būti įvardijamos korupcija, o kurios – ne. Analizuojama ir vertinama bendrų korupcijos sampratai būdingų bruožų įtaka atskleidžiant bei pasirenkant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengiant bei tobulinant šių veikų tyrimo metodikas, nagrinėjamos su tuo susijusios teorinės ir praktinės problemos.

Tyrimo objektas.

Disertacinio darbo objektas yra korupcijos socialinė ir teisinė apibrėžtis bei jos įtaka kriminalistinės metodikos koncepcijos pokyčiams, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų rengimui, jų tendencijoms bei perspektyvoms.

Tyrimo hipotezė.

Teisinės bazės netobulumas, įstatymų leidėjo nesugebėjimas greitai reaguoti į naujų teisės aktų poreikį, kuris atitiktų sparčią visuomenės vystimosi raidą ir suvienodintų socialinę bei teisinę korupcijos apibrėžtį, korupcijos sampratų įvairovė daro neigiamą įtaką aiškių korupcijos faktų grindžiančių požymių nebuvimui, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo ir profilaktikos efektyvumui. Įvardintos priežastys leidžia teigti, kad teisės normos, reglamentuojančios su korupcija susijusius klausimus, yra socialiai neveiksmingos tiek teisėkūros, tiek teisės taikymo lygmenimis. Tai didina korupcijos latentškumą Lietuvoje ir menkina teisėsaugos institucijų galimybes kovoti su korupcija.

Tyrimo tikslas.

Išanalizuoti socialinę ir teisinę korupcijos apibrėžtį įvertinant teisinės korupcijos apibrėžties socialinį veiksmingumą ir išnagrinėti šių apibrėžčių įtaką korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų koncepcijos pokyčiams.

Tyrimo uždaviniai.

Tikslo buvo siekiama sprendžiant tokius uždavinius:

1. Išnagrinėti ir susisteminti socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžties požymius.
2. Nustatyti ir išskirti bendrus skirtingiems korupcijos interpretavimams būdingus bruožus.

3. Įvertinti teisinės korupcijos apibrėžties socialinį veiksmingumą teisėkūros ir teisės taikymo lygmenimis.

4. Įvertinti korupcijos apibrėžties skirtingų mokslų aspektais pritaikymo galimybes tobulinant kriminalistikos metodikos koncepciją, rengiant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikas ir pasirenkant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodiką.

5. Išskirti galimus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų koncepcijos, klasifikacijos ir struktūros pokyčius, atsižvelgiant į bendruosius skirtingiems korupcijos interpretavimams būdingus bruožus.

6. Suformuluoti ir pateikti bendrą, socialiniais ir teisiniais požymiais grįstą korupcijos apibrėžtį, vartotiną nagrinėjant korupcijos teisinio reguliavimo problemas.

Tyrimo metodologija.

Disertacinio tyrimo tikslui pasiekti, tyrimo objektui ištirti ir ginamiesiems teiginiams įrodyti naudotasi tiek mokslinio tyrimo teoriniais, tiek empiriniais metodais. Disertacinio tyrimo dizainą apibūdina trys disertacinio tyrimo pakopos ir jų atitiktis teisinės korupcijos apibrėžties veiksmingumo lygmenims:

1) sisteminės analizės, operacionalizacijos, dedukcijos ir modeliavimo metodų pagalba buvo analizuojama socialinė ir teisinė korupcijos apibrėžties, išskiriant joms būdingus bruožus;

2) išgryninus korupcijos skirtinguose kontekstuose bruožus, remiantis lyginimo, indukcijos ir modeliavimo metodais, buvo sudaroma socialinių ir teisinių korupcijos požymių matrica taip atskleidžiant socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžties santykį ir išskiriant tris korupcijos bruožų grupes: 1) teisinę korupcijos apibrėžtį atitinkančius socialinės korupcijos apibrėžties bruožus; 2) teisei korupcijos apibrėžčiai prieštaraujančius socialinės korupcijos apibrėžties bruožus; 3) teisinės ir socialinės korupcijos apibrėžčių bruožus, kurių tarpusavio santykį sudėtinga įvertinti be papildomų mokslinių tyrimų;

3) remiantis teisėsaugos institucijų darbo praktikos analize, paremta dokumentų turinio (content) analize, matematinės statistikos analize, interviu bei modeliavimo metodais, buvo aiškinama teisinės korupcijos apibrėžties požymių, atitinkančių socialinę korupcijos apibrėžtį, įtaka korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų formavimui, jų tendencijoms ir plėtrai.

Disertacinio tyrimo dizaino ir tyrimo koncepcijos pasirinkimas disertacijoje pagrįstas bendraisiais teisės teorijos pagrindais, aiškinančiais teisės socialinio veiksmingumo sampratą bei svarbą.

Disertacijos praktinė reikšmė.

Remiantis socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžties santykio analize, disertaciniame tyrime pagrįsta korupcijos apibrėžties įtaka atskleidžiant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas Lietuvoje, pasirenkant korupcinių veikų tyrimo metodiką ir kuriant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų koncepciją, numatant galimas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų tendencijas ir įvertinant jų įtaką kriminalistikos metodikos koncepcijai bendrai.

Disertacijoje išanalizuotų socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžties bruožų raiškos ir jų įtakos korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų tendencijoms aspektų pagrindu pateikiamos metodinės rekomendacijos, skirtos vienodos korupcijos sąvokos įtvirtinimui, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimo, ikiteisminio tyrimo bei profilaktikos efektyvinimui, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimų metodikų rengimui, šių metodikų vietos kriminalistinės metodikos sistemoje apibrėžimui ir jų tobulinimo perspektyvoms.

Disertacinio darbo struktūra ir apimtis.

Disertaciją sudaro įvadas, tyrimų apžvalga, tyrimo metodologija, dėstomoji-tiriamoji dalis, išvados ir rekomendacijos. Disertacija baigiama literatūros, disertacijos tema paskelbtų mokslinių darbų sąrašais ir priedais. Disertacijos dėstomąją-tiriamąją dalį sudaro trys dalys: pirmoji – „Socialinė korupcijos apibrėžtis“, antroji – „Teisinė korupcijos apibrėžtis“, trečioji – „Korupcijos apibrėžties ir kriminalistinės metodikos sąveika: teorinių ir praktinių problemų šiuolaikinė interpretacija“.

Pirmojoje disertacinio darbo dėstomojoje-tiriamajoje dalyje analizuojama socialinė korupcijos apibrėžtis, išskiriant sociologinius, etinius, ekonominius, psichologinius bei administracinius (politinius) korupcijos požymius. Šios disertacinio darbo dėstomosios-tiriamosios dalies pagrindinis siekis - prieš apibrėžiant korupcijos baudžiamumo ribas, išanalizuoti įvairius skirtingų mokslų pateikiamus korupcijos apibūdinimus ir, remiantis mokslinio tyrimo metodais, išskirti tuos korupcijai, kaip reiškiniui, būdingus bruožus, kurie įvardijami visuose (arba bent jau didžiojoje daugumoje) pateikiamų korupcijos reiškinių aiškinimų. Pirmąją disertacijos dalį sudaro penki skyriai: pirmasis – „Korupcijos apibrėžtis sociologijos mokslo kontekste“, antrasis – „Korupcijos, kaip etikos problemos, požymiai“, trečiasis – „Ekonominiai korupcijos požymiai“, ketvirtasis – „Psichologiniai korupcijos požymiai“, penktasis – „Korupcijos apibūdinimas viešojo administravimo ir politikos kontekste“.

Antrosios disertacinio darbo dėstomosios-tiriamosios dalies būtinybę grindžia tai, jog teisės normų, apibrėžiančių korupciją ir reglamentuojančių šio reiškinių prevenciją, atskleidimą bei tyrimą, veiksmingumas įvardijamas korupcijos reiškinių teisinio reguliavimo tikslų ir jo realių rezultatų santykiu. Todėl išnagrinėjus socialinę korupcijos apibrėžtį, kaip korupcijos teisinio reguliavimo

rezultatų poveikį visuomenei, būtina išanalizuoti teisinę korupcijos apibrėžtį, t.y. teisės normose įtvirtintą korupcijos sampratą ir teisės mokslų koncepcijas, nagrinėjančias korupciją. Atitinkamai antrojoje disertacinio darbo dėstomojoje-tiriamojėje dalyje nagrinėjama teisinė korupcijos apibrėžtis, atskirai analizuojant šio reiškinio sampratą kriminologijos, baudžiamosios teisės ir kriminalistikos mokslų kontekstuose. Antroji disertacinio darbo dėstomoji-tiriamoji dalis užbaigiama socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžties santykio analize. Antrąją disertacijos dalį sudaro keturi skyriai: pirmasis – „Kriminologinė korupcijos apibrėžtis“, antrasis – „Baudžiamoji teisinė korupcijos apibrėžtis“, trečiasis – „Kriminalistiniai korupcijos apibrėžties bruožai“, ketvirtasis – „Korupcijos socialinės ir teisinės apibrėžties santykis: korupcijos teisinės apibrėžties socialinio veiksmingumo teisėkūros lygmenyje įvertinimas“. Antrojoje disertacinio darbo dėstomojoje-tiriamojėje dalyje naujas kokybinis požiūris leido disertantei šioje dalyje ne tik išgryninti bendruosius, t.y. socialinei ir teisei korupcijos apibrėžtims, būdingus bruožus, tačiau taip pat įvertinti teisinės korupcijos apibrėžties socialinio veiksmingumo teisėkūros lygmenyje aktualijas.

Trečioji disertacinio darbo dėstomoji-tiriamoji dalis skirta korupcijos apibrėžties ir korupcinių veikų tyrimo metodikų koncepcijos sąveikai. Šioje dalyje, remiantis socialiniais ir teisiniais korupcijos bruožais, jų tarpusavio skirtumais ir bendrumais, analizuojami ir konstruojami korupcinių veikų tyrimo metodikų koncepcijos pokyčiai, atskirai gvildenant kiekvienos kriminalistikos metodikos struktūrinės dalies aspektus. Atitinkamai trečiąją disertacijos dalį sudaro du skyriai: pirmasis – „Korupcijos apibrėžties įtaka kriminalistinės metodikos koncepcijos pokyčiams“, antrasis – „Korupcijos apibrėžties įtaka kriminalistinės metodikos struktūrai“. Šios disertacinio darbo dėstomosios-tiriamosios dalies siekis - korupcijos apibrėžties ir kriminalistinės metodikos santykio atskleidimas, padėsiantis įvertinti socialinį (turiningąjį) korupcijos teisinės apibrėžties veiksmingumą, nes išnagrinėjame realų žmogaus teisių ir aplinkos saugumo, socialinio stabilumo laipsnį (padarinius), kurį lemia visa teisinio poveikio žmonių elgesiui priemonių, tame tarpe – ir kriminalistikos, sistema. Atsižvelgdami į tai, kad įvardintos trys kyšininkavimo nusikalstamos veikos – tai tik vienos iš nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, o pastarosios – tai tik vienos iš korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, laikomų funkcinio korupcijos interpretavimu, šiame (trečiajame) disertacinio tyrimo skyriuje formuluojami korupcijos (žvelgiant funkcinio jos interpretavimo aspektu) tyrimo metodikos koncepcijos pagrindai, atsižvelgiant į korupcijos apibrėžties ypatumus, bei įvertinami kriminalistinės metodikos koncepcijos pokyčiai, įtakoti socialinės ir teisinės korupcijos apibrėžčių.

Tyrimo rezultatų apžvalga.

Disertacijoje pateikta sociologinės korupcijos apibrėžties ir jai būdingų požymių analizė rodo, kad korupcijos sąvoka sociologijoje yra daugiareikšmė ir apima platų tam tikrų veikų bei požymių spektrą. Sociologiniai korupcijos tyrimai leidžia konstatuoti, kad teisės normose neįmanoma

užfiksuoti ir įtvirtinti baigtinio korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų sąrašo, tačiau neformalius ryšius būtina teisiškai priskirti korupcinėms veikoms.

Analizuojant korupcijos, kaip etikos problemos, sampratos koncepciją ir jai būdingus bruožus, prieita išvados, kad korupciją etikos mokslo kontekste sudaro ne alternatyvių, bet sudėtinių veiksmų grupė.

Nagrinėjant mokslinę literatūrą korupcijos, kaip ekonominės problemos, tematika, išskiriami korupcijos, kaip sandorio, bruožai, ir prieinama išvados, kad ekonomistai korupcijos fenomeną sieja su naudos gavimu, taip pat su disbalanso tarp aprūpinimo prekėmis ar paslaugomis ir poreikių atsiradimu, kai siekiama apginti savo interesus.

Disertacijoje prieita išvados, kad psichologiniai korupcijos aspektai dažniausiai siejami su etiniais (moralės) aspektais, o korupciją psichologijos mokslo kontekste tikslinga suvokti kaip deviantinį elgesį (žmogaus poelgiai ar jų sistema), kuris prieštarauja visuomenėje priimtoms teisės ir dorovės normoms. Analizės metu pagrindžiama mintis, kad korupcinio elgesio vertinimo galimybės pagal psichologijos tyrimo kryptis palengvintų tiriant esamą situaciją, numatant tinkamas prevencines priemones, pasirenkant jų įgyvendinimo mastą, atskleidžiant bei išaiškinant korupcijos pasireiškimo galimybes, galbūt net sumažinant korupcijos reiškinių latentiškumo lygį.

Apibendrinant įvairias politinės ir administracinės korupcijos sąvokas, išskiriamos reiškinių, įtakojančių politinio favoritizmo ir korupcijos mastą bei lygį, grupės, ir prieinama išvados, kad šių reiškinių atsiradimą lemia ne vien teisinės prielaidos, tokios kaip teisinio reglamentavimo spragos, kolizijos ir pan., tačiau taip pat ir visuomenės moralė, kultūra, požiūris į bendražmogiškąsias vertybes ir pan.

Atlikus korupcijos kriminologinės apibrėžties analizę, prieita išvados, kad korupcijos reiškinių kriminologijos mokslo kontekste reikėtų suvokti kaip reguliarią, besikartojančią, integralią nusikalstamą procesą, kurį vykdo individas, palaikantis tarnybos santykius su valstybės aparatu, su privačiu verslo subjektu, rinkėjais, su žiniasklaidos auditorija (skaitytojais, žiūrovais), ir kuri pasireiškia piktnaudžiavimu savo padėtimi bei pasitikėjimu siekiant asmeninės naudos, kurią reikėtų suprasti taip pat plačiau, t.y. ne tik kaip materialią, bet ir kaip kitokią, pavyzdžiui, kaip prestižą, galimybę siekti karjeros, kaip atsakomąją paslaugą.

Atsižvelgiant į tai, kad korupcijos teisinio reguliavimo sritis yra labai plati, disertacijoje akcentuojama tik įstatymų leidėjo nustatyta korupcijos kriminalizavimo apimtis. Prieita išvados, kad mokslinėje literatūroje labiausiai paplitusi ir praktinėje teisės saugos institucijų veikloje dažniausiai naudojama korupcijos definicija pateikiant nusikalstamų veikų sąrašą. Analizuojant funkcinį korupcijos interpretavimą pagal tai, kokia apimtimi jis įtvirtinamas Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose, disertantė atkreipia dėmesį į dvi grupes: korupcinės veikos *sensu stricto* ir *sensu largo*.

Analizuojant korupciją kriminalistikos mokslo kontekste akcentuojama korupcijos ne kaip socialinio reiškimo, o korupcijos kaip korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimo, jų išaiškinimo ir prevencijos metodų rengimo, šių nusikalstamų veikų pėdsakų bei kitos įrodomosios medžiagos rinkimo, tyrimo ir panaudojimo taktiniai bei techniniai būdai ir priemonės. Disertacijoje daroma prielaida, kad kriminalistikos mokslas negali nagrinėti korupcijos, kaip socialinio visaapimančio reiškimo. Būtina skaidyti korupciją į atskiras korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas (ar jų grupes) ir nagrinėti konkrečių nusikalstamų veikų (ar jų grupių) tyrimo metodikas. Disertantės nuomone, kriminalistikos mokslo kontekste galima nagrinėti tik korupcijos profilaktikos aspektus, apimančius būdus ir priemones korupcijai kaip socialiniam reiškiniui mažinti.

Susisteminius korupcijos socialinės ir teisinės apibrėžties bruožus ir korupcijos reiškimo apibūdinimo įvairių mokslų aspektais ypatumus, prieita išvados, kad korupcijos, kaip socialinės, etinės, viešojo administravimo, politinės, ekonominės, psichologinės ir teisinės problemos sampratų pliuralizmas rodo vienodo šio reiškimo apibrėžimo būtinybę ir svarbą. Kartu išryškėja korupcijos apibrėžimo reliatyvumas bei kintamumas. Todėl korupcijos, kaip problemos ir kaip reiškimo, nagrinėjimas sietinas su universalaus apibrėžimo ieškojimu, nesivadovaujant tik vieno ar kelių mokslų aspektais, o apimant korupcijos, kaip kompleksinės problemos, kontekstą. Šis ieškojimas taip pat atspindi teorinio korupcijos sampratos dėmens svarbą ir glaudų ryšį tarp veiksmo (ar jų grupės) apibrėžimo, jo tyrimo ir jį įtakojusių priežasčių bei sąlygų išaiškinimo.

Išanalizavus teisinės korupcijos apibrėžties socialinį veiksmingumą prieita išvadu, jog teisinės korupcijos apibrėžtys, lyginant jas su socialinėmis apibrėžtimis, yra pakankamai stabilios, objektyvios ir dėl to dažnai populiarios politikų tarpe, tuo tarpu teisinis redukcionizmas supaprastina norminius aspektus. Daroma prielaida, kad teisinės korupcijos apibrėžtys perteikia realių, apčiuopiamų vertybių sistemą, kurią *a priori* galima laikyti tam tikro meto visuomenės papročiu, etinės, moralinės, kultūrinės, politinės ir ekonominės struktūros išraiška. Tačiau negalima pamiršti, kad, kintant visuomenės struktūrai, turi kisti ir jos išraiška – apčiuopiamų vertybių sistema, pagal kurią konkretų atvejį galima įvardinti korupciniu teisine prasme. Konstatuojama, kad būtina nuolat tirti ir vertinti teisės veiksmingumą įvairių socialinių reiškinių, o ypač – neigiamų visuomenei, taigi – ir korupcijos, atžvilgiu.

Konstruojant korupcijos tyrimo metodikos sąvoką, atsižvelgiama į prieitą išvadą, jog terminas „korupcija“ baudžiamosios teisės ir kriminalistikos mokslo kontekste suvokiamas funkcinio šio reiškimo interpretavimo aspektu. Atsižvelgiant į kriminalistinės metodikos objekto trialumą, analizuojamos korupcinių veikų tyrimo metodikos koncepcijos kitimo galimybės konstruojant ją visomis trimis kryptimis: 1) rengti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikas, atsižvelgiant į šių nusikalstamų veikų įvairovę, jų skirstymą į *sensu stricto* ir *sensu largo*; 2) rengti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikas, atsižvelgiant į korupcijos socialinės

apibrėžties pateiktą informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas; 3) rengti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikas, atsižvelgiant į nusikalstamų veikų atskleidimo, tyrimo ir kelio joms užkirtimo ypatybes. Kriminalistikos mokslininkams rengiant korupcinių veikų tyrimo rekomendacijas, tikslinga numatyti dvi konceptualias korupcijos tyrimo metodikas, t.y.: 1) nusikalstamų veikų, kurios visada laikomos korupcija, tyrimo metodiką; 2) nusikalstamų veikų, kurios tik tam tikrais atvejais, t.y. įrodant dar du papildomus požymius, t.y., pirma, veika padaryta viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos ir antra, kai tokios veikos padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą, tyrimo metodika.

Analizės metu keliami prielaidai, jog korupcijos tyrimo metodikos rengimo teisinis pagrindas – tai, visų pirma baudžiamoji-teisinė korupcijos apibrėžtis. Disertacijoje išnagrinėta teisinė korupcijos apibrėžtis daro didelę įtaką ir kitų korupcijos tyrimo metodikos koncepcijos teorinių pagrindų formavimo tendencijoms. Šios įtakos pagrindas - funkcinio korupcijos interpretavimo skirstymas į grupes pagal tai, kokia apimtimi jis įtvirtinamas Lietuvos nacionaliniuose teisės aktuose.

Atlikus mokslinės literatūros bei teisėsaugos institucijų praktikos analizę, prieita išvados, kad ne tik netikslus korupcinių veikų *sensu largu* apibrėžimas, bet ir jų atskleidimo bei tyrimo metodikų trūkumas teisėsaugos institucijų pareigūnams trukdo tinkamai įgyvendinti jiems priskirtas funkcijas. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų vieta kriminalistinėje metodikoje neaiški ir neapibrėžta. Pabrėžiama, kad korupcijos apibrėžtis daro įtaką ne tik nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, bet ir kitų nusikalstamų veikų tyrimo metodikoms.

Tyrimo metu patvirtinamas teiginys, kad būtinas išsamus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kriminalistinės charakteristikos požymių modelis, kurio pagrindu būtų įmanoma ne tik atskleisti konkrečius korupcijos atvejus, tačiau ir kryptingai planuoti ir organizuoti tolesnį korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimą. Remiantis į kriminalistinę korupcinių veikų charakteristiką trauktiniais socialiniais, ekonominiais, psichologiniais, etiniais, administraciniais ir politiniais korupcijai, kaip reiškiniui, būdingais požymiais, galima tikėtis sėkmingiau atskleisti korupcijos buvimo faktą, nustatyti korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos sudėtį ir transformuoti ją į praktinę šios veikos tyrimo plotmę, suteikiant šiai veikai teisinę kvalifikaciją.

Nagrinėjant korupcijos apibrėžties reikšmę atskleidžiant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir planuojant jų tyrimą, teigiama, jog konstruojant korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimo ir jų tyrimo planavimo metodologinius pagrindus būtina atsižvelgti į korupcijos socialinę apibrėžtį, kadangi tik jos išskirtų korupcijos bruožų dėka galima atskleisti korupcinę veiką ir pasirinkti tinkamas bei efektyvias tokios veikos tyrimo kryptis. Siūloma atkreipti dėmesį į

atitinkamus korupcijos apibrėžties ypatumus sociologinius, ekonominius ir administracinius-politinius aspektus.

Nagrinėjant korupcijos apibrėžties reikšmę organizuojant kriminalistinę korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų profilaktiką pabrėžiama, kad korupcijos teisinė apibrėžtis savo socialinį veiksmingumą bei paskirtį geriausiai realizuos tik tuomet, kai jos dėka bus galima numatyti, organizuoti bei vykdyti efektyvią korupcijos profilaktiką. Teigiama, kad remiantis sociologiniais korupcijos apibrėžties požymiais, galima gauti pakankamai informacijos apie rengiamus korupcinio pobūdžio nusikaltimus. Remiantis etiniais, psichologiniais ir administraciniais-politiniais korupcijos apibrėžties požymiais galima išsiaiškinti korupcijos priežastis bei sąlygas, padedančias daryti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Pažymima, kad kriminalistinė profilaktika orientuojasi į korupcijos, kaip reiškinių, lygio ir masto mažinimą. Disertacijoje pateikiamas tyrimų dėka disertantės sudarytas korupcijos profilaktinio pobūdžio priemonių, suskirstytų pagal socialinę korupcijos apibrėžtį, sąrašas.

Išvados ir rekomendacijos.

1. Bendra socialinė korupcijos apibrėžtis, apimdama visuomenės pažiūras, vertybių skalę, moralinius ir dorovinius aspektus, psichologinę individo būseną, ekonominę rinkos pusiausvyrą, vadybos probleminius aspektus, daro didelę įtaką socialiniam teisės normų, apibrėžiančių korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir reglamentuojančių korupcijos prevenciją, veiksmingumui.
2. Teisinė korupcijos apibrėžtis leidžia išskirti tris korupcijos suvokimo kryptis: 1) korupcija kaip socialinė kompleksinė problema; toks korupcijos suvokimas būdingas kriminologijos mokslui ir yra artimas socialinei korupcijos apibrėžčiai; 2) funkcinis korupcijos interpretavimas, t.y. korupcijai priskiriant LR BK įtvirtintas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas; toks korupcijos suvokimas būdingas baudžiamajai teisei; 3) mišrus korupcijos interpretavimas, korupciją suvokiant dvejopai: 1) kaip LR BK įtvirtintas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas (pavienės, atskiros nusikalstamos veikos); 2) kaip nusikalstamų veikų sistemą (grupė nusikalstamų veikų, kurių tikslas – naudojantis turima valdžia ar įgaliojimais siekti naudos sau); toks korupcijos suvokimas būdingas kriminalistikai.
3. Remiantis atliktu tyrimu galima teigti, kad yra akivaizdus skirtumas tarp to, kaip korupcija yra apibrėžiama teisiniuose dokumentuose, ir tarp to, kaip visuomenė suvokia korupciją ir koks yra korupcijos poveikis jai. Atsižvelgiant į tai, korupcijos sąvokos negalima painioti su korupcinio pobūdžio nusikalstamomis veikomis. Atitinkamai tikslinga sociologijos, etikos, ekonomikos, viešojo administravimo, psichologijos ir kriminologijos mokslo kontekstuose vartoti korupcijos terminą, baudžiamosios teisės

kontekste – korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų terminą, o kriminalistikos mokslo kontekste, priklausomai nuo nusikalstamų veikų būdo, jų kompleksiško ir sistemiško, - arba korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų (esant pavienėms nusikalstamoms veikoms), arba korupcijos (esant nusikalstamų veikų grupei, esant tarp jų ryšiams, bendriems korupcinio pobūdžio tikslams, motyvams ir pan.) terminus.

4. Kriminalistikos mokslininkams rengiant korupcinių veikų tyrimo rekomendacijas, tikslinga numatyti dvi konceptualias korupcijos tyrimo metodikas, t.y.: 1) nusikalstamų veikų, kurios visada laikomos korupcija, tyrimo metodiką; 2) nusikalstamų veikų, kurios tik tam tikrais atvejais, t.y. įrodant dar du požymius (t.y., 1) padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudoti ir 2) kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą) gali būti priskirtos korupcijai, tyrimo metodika.
5. Rengiant abi išskirtas kriminalistikos metodikas tikslinga atsižvelgti į šias jų tobulinimo tendencijas: 1) atskirų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo metodikų plėtotę; 2) korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų komplekso (korupcijos) tyrimo metodikos vystymą. Rengiant tiek atskirų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų, tiek korupcijos kompleksinę tyrimo metodiką, būtina neužmiršti nacionalinio ir transnacionalinio aspektų.
6. Atsižvelgiant į teisinę korupcijos apibrėžtį, perspektyvu sukurti ne tik nusikalstamų veikų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams tyrimo metodikas, bet taip pat peržiūrėti ir šių nusikalstamų veikų (pagal kėsimosi objektą) tyrimo metodikas. Rengiant ar koreguojant atitinkamų nusikalstamų veikų tyrimo metodikas būtina atsižvelgti į socialinės korupcijos apibrėžties išskirtus požymius, kurie leistų efektyviau nustatyti, ar padaryta veika yra korupcinio pobūdžio, ar ne.
7. Įstatymų leidėjui siūlytina atskirti korupcijos ir korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų sąvokas ir įteisinti vienodą visuose teisės aktuose korupcijos sąvoką apibrėžiant ją taip: „korupcija – tai korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir joms palankią aplinką sudarančių aplinkybių bei sąlygų sistema“. Korupcinio pobūdžio nusikalstamą veika siūlytina apibrėžti taip: „tai priešinga visuomenėje priimtoms teisės ir dorovės normoms, sąlygota elgesio principų ir bendrųjų vertybių svarbos nuvertinimo, ignoruojanti viešuosius interesus ir pavojinga visuomenei nusikalstama veika, kuri pasireiškia naudojimosi turima valdžia (socialiniu-teisiniu statusu) bei privačios gerovės arba statuso siekimu (savanaudiškais motyvais), ir kurią įtakoja maža veikos atskleidimo ir

išaiškinimo rizika bei asmens poreikis gauti iš kito asmens kokią nors paslaugą ar materialines vertybes“.

8. Įstatymų leidėjui siūlytina LR BK įteisinti atskirą skirsnį, apimančią korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, įvardinant jį taip: „Korupcinio pobūdžio nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai“. Šiame skirsnyje siūlytina įtvirtinti tik *sensu stricto* korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, kyšininkavimą, tarpininko kyšininkavimą ir papirkimą.
9. Siekiant atriboti atskiras pavienes korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas nuo korupcijos, kaip kompleksinio reiškinio, būtina paruošti kriminalistinį korupcijos charakteristikos modelį, į kurį, be teisinių požymių, įeitų ir socialiniai korupcijos bruožai. Į tokį modelį disertantė, visų pirma, siūlo įtraukti bruožus, kurie leistų atsakyti į klausimus: ar veikoje pasireiškia asmeninės naudos siekimas ignoruojant viešuosius interesus, kokiais - formaliais ar neformaliais, korupciniais santykiais pasireiškia elgesys. Siūloma pasinaudoti disertantės sudarytu pavyzdiniu kriminalistinės korupcijos charakteristikos modeliu, pateiktu disertaciniame tyrime.

Disertacinio tyrimo rezultatų aprobavimas. Tarpiniai disertacinio tyrimo rezultatai pristatyti tarptautinėse mokslinėse-praktinėse konferencijose:

1. „*Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*“, 2005 m. ir 2007 m. vykusiose Vilniuje.
2. „*Negotiating Futures – States, Societies and the World*“, vykusioje 2004 m. Rygoje (Latvijos Respublika).
3. *Sociologijos doktorantų ir jaunųjų mokslininkų konferencijoje*, 2007 m. vykusioje, Kaune.
4. „*Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*“, 2007 m. vykusioje Šiauliuose.

Tyrimo rezultatai pristatyti dvejose mokslinėse stažuotėse:

1. 2005 m. balandžio 4 - 7 d. Roskildės aukštojoje mokykloje (Danija) buvo skaitytos 8 akad. val. paskaitos tema „*The problem of perceiving corruption in Lithuania and European Union*” („*Korupcijos sampratos problemos Lietuvoje ir Europos sąjungoje*“);
2. 2005 m. gegužės 2 – 6 d. Nyregihazos aukštojoje mokykloje (Vengrija) buvo skaitytos 8 akad. val. paskaitos tema „*The forms of corruption’s manifestation in Lithuania*” („*Korupcijos pasireiškimo formos Lietuvoje*“).

Tyrimo rezultatai publikuoti šešiose mokslinėse publikacijose. Disertacinis darbas svarstytas Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedroje.

MOKSLINĖS PUBLIKACIJOS

1. ŠATIENĖ G. Funkcinis korupcijos interpretavimas: nusikalstamų veikų, kuriomis dažniausiai pasireiškia korupcija, bendra charakteristika. // *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. ISSN 1648-9098. Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2008, Nr. 1(10), p. 166-175. Žurnalas registruotas Index Copernicus tarptautinėje duomenų bazėje. Prieiga per internetą: <http://www.indexcopernicus.com>
2. ŠATIENĖ G., Toleikienė R. A Connection Between Corruption and Unethical Behaviour of Public Officials // *Socialiniai tyrimai*. ISSN 1392-3110. - Šiauliai: Šiaulių universitetas, 2007, Nr. 2 (10). - P. 155-160. Žurnalas registruotas SocINDEX with Full Text ir CEEOL tarptautinėse duomenų bazėse. Prieiga per internetą: CEEOL <http://www.ceeol.com>; SocINDEX with Full Text <http://www.epnet.com/titleLists/si-complete.htm>
3. ŠATIENĖ G. Kriminalistinio korupcijos apibūdinimo ypatumai. // *Jurisprudencija. Mokslo darbai*. Vilnius, Mykolo Romerio universitetas, 2005. Nr. 65(57).

Kitos mokslinės publikacijos disertacijos tema

4. ŠATIENĖ G., Šatas M. Korupcinių veikų kriminalistinės charakteristikos požymių reikšmė ir jų nustatymo galimybės // *Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*. ISBN 978-9955-19-064-6. - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2007. - P. 174-179.
5. ŠATIENĖ G., Smilgienė J., Šerikova A. The singularity of human resources recruitment and selection system in the public sector and the forms of Corruption Manifestation in that process. // *New Dimensions in the Development of Society*. ISBN 9984-784-02-9 - Jelgava, June 16-17, 2005. – P. 5-15.
6. ŠATIENĖ G., Ščigla A. Corruption as a Threat to Functioning of Transparent Political System in Lithuania. // *Negotiating Futures – States, Societies and the World*. ISBN 9984-770-81-8 - Riga, Latvijas Universitate, 2005. – P. 81-88.

Pranešimai mokslinėse konferencijose ir seminaruose:

1. Ernesto Galvanausko tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „*Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*“, 2007 m. vykusioje Šiauliuose. Skaitytas pranešimas „A Connection Between Corruption and Unethical Behaviour of Public Officials“.
2. „*Sociologijos doktorantų ir jaunųjų mokslininkų konferencijoje*“, 2007 m. vykusioje, Kaune. Skaitytas pranešimas „Korupcijos ir neetiško elgesio sąsajos valstybės tarnyboje“.
3. Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „*Kriminalistika ir teismo ekspertizė: mokslas, studijos, praktika*“, 2005 m. ir 2007 m. vykusiose Vilniuje. Skaityti pranešimai „Kriminalistinio korupcijos apibūdinimo ypatumai“ ir „Korupcinių veikų kriminalistinės charakteristikos požymių reikšmė ir jų nustatymo galimybės“.

4. Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „New Dimensions in the Development of Society“, vykusioje 2005 m., Jelgavoje (Latvijos Respublika). Skaitytas pranešimas „The singularity of human resources recruitment and selection system in the public sector and the forms of Corruption Manifestation in that process“.
5. Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „*Negotiating Futures – States, Societies and the World*“, vykusioje 2004 m. Rygoje (Latvijos Respublika). Skaitytas pranešimas „Corruption as a Threat to Functioning of Transparent Political System in Lithuania“.

GYVENIMO APRAŠYMAS

Asmeninė informacija:

Gintarė Šatienė, gimusi 1980 m. sausio 6 d. , Marijampolėje.

Išsilavinimas:

1. 2003m. - 2008m. - Doktorantūros studijos, Kriminalistikos katedra, Teisės fakultetas, Mykolo Romerio universitetas.
2. 2000m. - 2002m. – Teisės magistro kvalifikacinis laipsnis, Lietuvos teisės universitetas.
3. 1997m.-2000m. - Teisės bakalauro laipsnis, Lietuvos teisės universitetas.

Profesinė patirtis:

1. Nuo 2008 m. spalio mėn. - Šiaulių m. savivaldybės notarė.
2. Nuo 2006 m. rugsėjo mėn. - Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto Viešojo administravimo katedros lektorė.
3. Nuo 2003 m. rugsėjo iki 2006 m. rugsėjo - Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto Viešojo administravimo katedros asistentė.
4. Nuo 2003 m. vasario iki 2005 m. birželio - Kauno technologijos universiteto Panevėžio instituto asistentė.
5. Nuo 2002 m. balandžio iki 2008 m. spalio - advokatės padėjėja.